

RINGMAJANDUSE
VÕIMEKUSE TÕSTMINE

KOHALIKU OMAVALITSUSE RINGMAJANDUSE TEEKAART SAARDE VALD

Seisuga 31.08.2023

Koostatud projekti tegevuse „Ringmajanduse võimekuse tõstmine kohalikes omavalitsustes” raames.

KESKKONNAAGENTUUR

TAL
TECH

KLIIMAMINISTEERIUM

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Kohaliku omavalitsuse ringmajanduse teekaart

VALD/LINN	SAARDE VALD
TEEKAARDI KOOSTAJA	Kaie Sakala
TOIMETAJAD	Ulrika Hurt, Tarmo Tuisk
KOOSTAMISE PERIOOD	3. mai – 31. aug 2023

Käesolev teekaart on koostatud eesmärgiga näidata omavalitsuse ringmajanduslike tegevuste prioriteete, eelistusi, kitsaskohti, lahendusi, konkreetseid tegevusi ning potentsiaalset koostööd erinevate sidusgruppide või teiste omavalitsustega.

Teekaardis on kaetud järgmised keskkonnaga seotud teemavaldkonnad:

- keskkonnahoidlike riigihangete kasutamine KOV-is ja allasutustes;
- ringmajandusala teavitustegevus;
- jäätmemajanduse edendamine;
- keskkonnajuhtimissüsteemide rakendamine;
- keskkonnajalajälje hindamine KOV-is ja allasutustes.

Teekaardis on kaetud järgmised äri- ja koostöömudelitega seotud teemad:

- kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamine;
- ringmajanduslike ärimudelite rakendamine/soodustamine;
- koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel;
- ringmajandust edendavate projektide soodustamine KOV territooriumil;
- uuenduslike ringmajanduslike initsiatiivide algatamine.

SISUKORD

I EESMÄRGID JA PRIORITEEDID	4
II RINGMAJANDUSE PARIMAD PRAKTIKAD	5
III TEGEVUSKAVA	7
IV KOOSTÖÖ	8
LISA 1. ETTEPANEKUD RIIGILE RINGMAJANDUSE SOODUSTAMISEKS.....	9
LISA 2. ARENGU INDIKAATORID.....	10

I EESMÄRGID JA PRIORITEEDID

OMAVALITSUSE KITSASKOHAD, MIDA VÕIKS LAHENDADA RINGMAJANDUSE ABIL

- Suurimaks probleemiks jäätmemajanduse valdkonnas on ehitusjätmete kogumine ja taaskasutus.
- Puudus on infost, millised jäätmed kellelgi üle jäävad ja kes võiks neid taaskasutada.
- Kohalike teede rekonstrueerimine.
- Hoonete kütmine (biogaas).
- Mulla viljakuse tõstmise eesmärgil komposti kasutamine.

KESKKONNATEEMAD, MIS VAJAVAD LÄHIAASTATEL ENIM EDENDAMIST

PRIORITEETSED TEEMAD:

- keskkonnahoidlike riigihangete kasutamine KOV-is ja allasutustes;
- ringmajandusalane teavitustegevus;
- jäätmemajanduse edendamine;
- keskkonnajalajälje hindamine KOV-is ja allasutustes.

VÄHEM PRIORITEETNE:

- keskkonnajuhtimissüsteemide rakendamine.

ÄRIMUDELITE ARENDUSE JA KOOSTÖÖ TEEMAD, MIS VAJAVAD LÄHIAASTATEL ENIM EDENDAMIST

PRIORITEETSED TEEMAD:

- kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamine;
- tuuleenergia kasutamine;
- koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel;
- ringmajandust edendavate projektide soodustamine KOV territooriumil.

VÄHEM PRIORITEETSED TEEMAD:

- ringmajanduslike ärimudelite rakendamine/soodustamine;
- uuenduslike ringmajanduslike initsiatiivide algatamine.

II RINGMAJANDUSE PARIMAD PRAKTIKAD

PARIMAD RINGMAJANDUSE PRAKTIKAD, MIDA OMAVALITSUS RAKENDAB

- energia- ja kliimakavad on vastu võetud, sh valdadel on ühine KEKK;
- Pärnumaa Arenduskeskuses toimuvad korra kuus rohekolmapäevad, on valitud välja ja koolitatud 25 *zero-waste* saadikut küsimustes, kuidas kogukonnapõhiselt materjale ringlusse võtta jne;
- kolemajade lammutamisest tekkinud jäätmete tootestamine;
- ülesvõetud asfaldi kasutamine kohalike teede rekonstrueerimisel;
- korduskasutus ning uuskasutuskaupade nn. kirbukad, laadad.

KESKKONNAGA SEOTUD PARIMAD PRAKTIKAD, MIS PAKUVAD HUVI

Eesmärgid jäätmemajanduse valdkonnas:

- vähemalt baastaseme saavutamine kõikides minuomavalitsus.ee jäätmemajanduse näitajates;
- ehitus- ja lammutusjäätmete müügiplatvorm;
- biojäätmete väärindamine maakonna piires;
- korraldatud jäätmeveo maakonna tasemel organiseerimine.

Soovitavad tegevused:

- maakondlik spetsialist keskkonnahoidlike riigihangete toetamiseks;
- kogukondliku konsensuse saavutamine rohepöörde teemade osas;
- jäätmejaama arendamine ringmajanduskeskuseks;
- reoveesette ja vana heina põhjal komposti tootmine.

PRIORITEETSEMAD:

Jäätmemajanduse edendamine

- piirkondlikud jäätmekäitlustehased (sh biogaasi tootmine)
- jäätmejaama või -keskuse laiendamine ringmajanduse otstarbel

Keskkonnajalajälje hindamine KOV-is ja allasutustes

VÄHEM PRIORITEETSED:

Keskkonnahoidlike riigihangete kasutamine KOV-is ja allasutustes

- keskkonnasõbralike (riigi)hangete kompetentsikeskus
- avalike hoonete ja tee-ehituse rohehanked

Ringmajandusalane teavitustegevus

- "ringmajanduse saadikud" ettevõtetesse

Keskkonnajuhtimissüsteemide rakendamine

ÄRI- JA KOOSTÖÖMUDELITEGA SEOTUD PARIMAD PRAKTIKAD, MIS PAKUVAD HUVI

Esmane prioriteet:

- turbatootmise vähendamine, sh ekspordi vähendamine;
- turba suurem väärindamine.

PRIORITEETSED PRAKTIKAD:

Kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamine

- tööstussümbioos
- bioenergia ressursside ja kasutuspotentsiaali kaardistamine.
- tegevuskava kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamiseks

Koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel

- tööstussümbioosi edendamine
- ringmajandusürituste (temaatilised seminarid, laadad jm) korraldamine
- maakondliku ringmajanduse spetsialisti ametikoha loomine
- ringmajanduskeskused / parandustöökojad / uuskasutuskeskused
- koostöö lähivaldadega: ühine jäätmekava, energia- ja kliimakava, ringmajanduse kompetentsikeskus vms
- maakondlikud koolitused, eksperdid

Ringmajandust edendavate projektide soodustamine KOV territooriumil

- ringse linna/piirkonna projekt

Uuenduslike ringmajanduslike initsiatiivide algatamine

- ringmajanduse kompetentsikeskus (riiklik/piirkondlik/KOV-i piires)
- ringmajanduse kohalik või piirkondlik toetusmeede
- KOV või omavalitsusliidu algatatud detailplaneeringud ja projektid spetsiifiliselt ringmajanduslike äripindade loomiseks ja edendamiseks

VÄHEM PRIORITEETNE:

Ringmajanduslike ärimudelite rakendamine/soodustamine

- olelusringi hindamise rakendus ettevõtetele
- praktiline ringmajanduse ärimudelite juhend ettevõtetele näidete ja käepäraste tööriistadega

III TEGEVUSKAVA

Keskkonnaga seotud teemadel:

TEGEVUS	ELLUVIIMISE AEG
Jäätmemajanduse edendamine	Lähitulevikus
Ringmajandusalane teavitustegevus	Pidevalt

Äri- ja koostöömudelitega seotud teemadel:

TEGEVUS	ELLUVIIMISE AEG
Kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamine	Pidevalt

Kavandatavad uuringud või analüüsid ringmajanduse valdkonnas:

TEGEVUS	ELLUVIIMISE AEG
Ettevõtete osas uurida, kuidas tõhustada ringmajandust	Pidevalt

IV KOOSTÖÖ

RINGMAJANDUSE ALANE KOOSTÖÖ OMAVALITSUSE TERRITOORIUMIL

- Ringlussevõtt tekkekohal võimalikult suures ulatuses.

RINGMAJANDUSE ALANE MAAKONDLIK KOOSTÖÖ

- Maakonnas on tööl inimene, kes koordineerib ja toetab kohalikke omavalitsusi.

RINGMAJANDUSE ALANE RIIGI TASANDI JA RAHVUSVAHELINE KOOSTÖÖ

- Riiklikud projektid, kus riik suunab ja toetab.

LISA 1. ETTEPANEKUD RIIGILE RINGMAJANDUSE SOODUSTAMISEKS

ETTEPANEKUD RIIGILE, ET OMAVALITSUSE TÖÖ RINGMAJANDUSE ARENDAMISEL OLEKS TÕHUSAM

- Seadusandlust tuleb muuta vähem bürokraatlikumaks;
- jäätmekäitlusloa hankimine on ettevõtja jaoks sageli keeruline. Näiteks haljastusjätmete; kompostimiseks on vaja jäätmekäitlusaluba, kuid see on liiga suur administratiivne koormus;
- riigi poolt oleks abiks juhendid ja hea praktika keskkonnahoidlike riigihangete kohta.

LISA 2. ARENGU INDIKAATORID

1. JÄÄTMEAJANDUSE EDENDAMINE

1.1. Jäätmekava. Millisele lävendile vastab KOV-i kehtiv jäätmekava?

Eeskujulik - jäätmekavas on määratud eesmärgid ja tegevused, kuidas suurendada jäätmete ringlusse võtmist.

1.2. Jäätmehoolduseeskiri. Millisele lävendile vastab kehtiv jäätmehoolduseeskiri?

Eeskujulik - jäätmehoolduseeskirjas on sätestatud, et korraldatud jäätmeveo raames on liigiti kogumine (lisaks segaolmejäätmetele vanapaber, bio- ja suurjäätmed) kõigile jäätmevaldajatele kohustuslik.

1.3. Jäätmevaldaja register. Kas KOV-is on jäätmete tekkest ülevaate saamiseks kasutusel jäätmevaldaja register?

Edasijõudnu - veebipõhine register.

1.4. Koostöö taaskasutusorganisatsioonidega. Kas omavalitsusel on lepingud taaskasutusorganisatsioonidega saavutamaks pakendijäätmete kokku kogumise KOV territooriumilt?

Edasijõudnu - lepingud taaskasutusorganisatsioonidega on uuendatud/sõlmitud viimase viie aasta jooksul.

1.5. Jäätmete edasise käitlemise korraldamine. Kuivõrd KOV panustab jäätmete tekkimise vähendamisse ja vältimisse ning on läbi mõelnud, mis saab kogutud jäätmetest?

Eeskujulik - on nõutud, et vähemalt 50% jäätmeveo raames kogutud jäätmetest on võetud ringlusse.

1.6. Pakendijäätmete liigiti kogumine. Milline on pakendijäätmete liigiti kogumise võrgustik?

Eeskujulik - on olemas pakendite kohtkogumine.

1.7. Korraldatud jäätmevedu. Kas KOV on taganud toimiva jäätmeveo sõlmides kontsessioonilepingu jäätmekäitlejaga?

Eeskujulik - korraldatud jäätmeveo raames kogutakse vähemalt järgmised jäätmed liigiti: segaolme-, paberi-, bio-, pakend- ning suurjäätmed.

1.8. Jäätmejaamade lahtiolekuaegade paindlikkus. Kuivõrd jäätmejaamades toimub jäätmete vastuvõtt?

Eeskujulik - vähemalt viiel päeval nädalas sh ühel puhkepäeval. Kokku vähemalt 40 tundi nädalas ja vähemalt 8 tundi ühel puhkepäeval.

1.9. Jäätmete liigiti vastuvõtt jäätmejaamades. Milliseid jäätmeliike jäätmejaamad liigiti vastu võtavad?

Edasijõudnu - jäätmejaam võtab vastu ehitusjäätmeid.

1.10. Jäätmekorralduse info kodulehel. Kas elanikud on informeeritud jäätmehooldusteenuste sisust ja teenusepakkujatest?

Baastase - Omavalitsuse veebilehel või viitena jäätmevedaja kodulehele on leitavad hinnainfo ja asukohad, kus saab liigiti kogutud jäätmeid üle anda.

2. KOHALIKE RESSURSSIDE KESTLIKU KASUTAMISE SOODUSTAMINE

2.1. Taastuenergiaalade planeerimine. Kas omavalitsuse üld- või eriplaneeringus on käsitletud taastuenergiaalaid?

Baastase - omavalitsuse üld- või eriplaneeringu kavandamisel on eraldi käsitletud taastuenergiaalaid.

3. RINGMAJANDUSALANE TEAVITUSTEGEVUS

3.1. Elanikkonna jäätmemajanduse alase teadlikkuse tõstmine. Kas KOV teavitab elanikke ringmajanduse põhimõtetest ja vajalikkusest?

Eeskujulik - viiakse läbi vähemalt üks jäätmemajanduse alane teabepäev, koolitus, infotund või kampaania aastas.